

APPEL PARADIJS

Een complete bewerking op rijm
door
ROEL BOX

naar het "Esbatement van den appelboom"
een (middeleeuws)toneelspel op vlotte wijze herschreven,
geschikt als vloer-/podiumtoneel of wagenspel.

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **APPEL PARADIJS** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **ROEL BOX** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2008 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **7** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

De herkomst van “Het esbatement van den appelboom” is onzeker; de auteur is onbekend! In het originele spel noemen de spelers zich op het einde “Ons Corenbloemkens”. In 1938 heeft de Vlaamse auteur Herman Teirlinck een prozabewerking ervan gemaakt en is in Brussel opgevoerd. Met enkele tekstwijzigingen werd het in 1951 als poppenspel gespeeld. In druk verschenen in 1958 en 1973. “Esbatement van den Appelboom” is vermoedelijk rond 1600 geschreven. W.Waterschoot schrijft in zijn toelichting: uitgave van KLASSIEKEN van Nederlandse Letterkunde (1979) het volgende; Ik heb een dankbaar gebruik kunnen maken van de vroegere editie, bezorgd door P.J.Meertens (Zwolle 1965, Culemborg 1976) en eveneens van de uitvoerige bespreking hiervan door J.B.Drewes in het Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.(1966). Ten slotte heeft prof. Dr. A. van Eslander deze nieuwe uitgave kritisch doorgelezen en mij menige aanvulling bezorgd.

In het originele spel worden als “PERSONAGES” genoemd:

1. Goet Ront - een man schamel gecleet.
2. Deuchdlijck Betrouwen - t'wijff
3. Ons Heer God
4. Donversaedige - een meersman
5. Ongereet Leven - een jongelinck
6. Jonge Lustige - een joffvrouw
7. De Doot
8. Die Duvel

Ik heb, na het lezen van “Het esbatement van den appelboom” mijn eigen visie op het spel losgelaten en in overleg met de heer Herman van Elteren (Monnickendam) enkele correcties toegepast. Waarvoor hartelijk dank!

Mijn bewerking op rijm, is lichtvoetig en misschien niet geheel volgens de regels der dichtkunst, maar eigentijds van opzet, met een duidelijke link naar de Middeleeuwen. De muzikale

toevoeging aan het spel is geen vereiste, maar geeft wel een bepaalde sfeer en indicatie wat betreft tijdsverloop tussen enkele scènes. Ik hoop, dat er bij menige opvoering, veel spelplezier zal afspatten!

IJpendam, september 2008
Roel Box

PERSONAGES: (het dubbelen van God en de Dood is mogelijk)

MANNO - een arme boer

GLORIA - zijn intelligente vrouw

GOD*

MARSKRAMER

EROS - verliefde jongeman

AMORE - verliefde jonge vrouw

de DOOD*

de DUIVEL

Muzikaal onthaal bij aanvang

EERSTE TONEEL

MANNO: *(niet zichtbaar)*

Oh, wat vreselijk, wat erg! Gloria...Gloria?

Waar ben je Gloria? ...Ohhh ...

(hij kermt verder)wat een verdriet!

GLORIA:

Ik ben HIER Manno!

Wat gebeurt er,wat is er aan de hand?

Hier ben ik, mijn lief.

MANNO: *(komt te voorschijn)*

Ohhhh.... Gloria, gelukkig, gelukkig,

Hier ben je.

Goed dat ik je hier weer zie.

Hier is het dat ik je, een uur geleden, in je eentje achterliet.

GLORIA:

Maar vertel mijn lieve Manno;

Wat scheelt er aan?

Wat is het ongerief?

MANNO:

Oh, het is verschrikkelijk,... verschrikkelijk!

Een ware rampspoed is ons beiden overkomen!

GLORIA:

Ons beiden?

Maar vertel toch Manno-man;

Wat is er dan geschiedt?

Pak weg een uur geleden, wisten wij beiden hier nog niet van!

MANNO:

Oh, Gloria, mijn liefste, ik zal het je nu gaan zeggen, ..

Houd je vast...Zet je schrap voor dit groot verdriet...

....oh, oh mijn god.....

GLORIA:

Toe dan, vertel, door al dat gejammer van je,

weet ik het immers steeds nog niet!

MANNO:

Onze geit, ze is zojuist verdronken!

GLORIA:

Verdronken? Onze geit?

MANNO:

Ja, ze is verdronken! Zij leeft niet meer, net als onze jonge koe!
Begrijp je nu al mijn jammeren en klagen?
Mijn God, oh god, waar moet het nu met ons naar toe?

GLORIA:

Onze Geit verdronken, .. oh hemel mijn hart staat bijna stil.
Geen geit, geen melk. Waarom dit onheil?
Zijn wij voor het ongeluk geboren?
Je sprak daarnet van onze geit, wat voegde je daarnet er nog aan toe?

MANNO:

Ik had het ook nog over; Onze jonge koe!
Ons Rosa; Ze is door een wolf aangevallen en gedood!
En de geit; Wist van angst niet waar ze het moest zoeken,
maakte waarschijnlijk een noodsprong in de sloot!
Maar ook onze ganzen, voor een kleintje niet beducht;
zij kozen voor het luchtruim en vlogen,
net als onze haan en kippen, allen op de vlucht!

GLORIA:

Dan zijn we nu al onze beesten kwijt en kunnen we slechts treuren!
Waarom heeft de goede God, ons arme mensen,
dit onheil aangedaan?
Waarvan moeten wij en onze kinderen nu gaan eten?
Is hij hen ook vergeten?
Straks sterven we allen van honger en moeten wij
bedelend om drinken en voedsel langs deuren in het dorp gaan!

MANNO:

Worden wij gestraft voor iets dat wij niet weten?
Is ons arm gezin vanaf heden niet meer door God
maar door de duivel bezeten?

GLORIA: (*schrikt*)

Waarom zeg je dat? Val de goede God niet af!
Hij schiep hemel en aarde, gaf wat er was te geven!
Wij zullen dus nu, volgens zijn wil, anders moeten leven!

MANNO:

Anders leven? Is dat ons gegeven? (*pakt Gloria teatraal vast*)
Met Gloria in mijn armen, vraag ik onze Heer om erbarmen,
En.... schenkt hij ons genoeg water, wijn en brood....
dan zullen wij daarmee ons hart verblijden
om als mens niet af te glijden, naar een leven na de dood!

GLORIA:

Mijn hart is al weer blij manlief!
We hebben immers niet alles verloren!

Luister! Ik hoor....

wat jij nu ook zou moeten horen! (*hand aan oor, richting boom*)

Ik hoor heel duidelijk én met regelmaat, diepe zuchten

Het is onze appelboom vol overheerlijke vruchten!

Zoals je weet, zijn ze vol sap en rijk van smaak

Dit woordje "RIJK" kunnen we gemakkelijk anders interpreteren!

(*MANNO fronst zijn wenkbrauwen*)

Als je het nog niet begrijpt, zal ik het je wel leren!

MANNO:

Ik begrijp wel wat of je daarmee bedoelt.

Ik heb je begrepen en duvels goed aangevoeld!

Toch is er een maar....

want onze boom, aan alle kanten rijk gevuld, met fruit behangen

is voor alle voorbijgangers één groot verlangen!

Over ons hek, wippen ze onze tuin gewoon naar binnen

en slaan hun slag!

Ze schudden de boom of ze klimmen erin,

Ongevraagd pakken ze, dus STELEN ze onze appels

en weg is ons gewin!

GLORIA:

Moet ik dat geloven? Je weet, ik ben oprecht

en geloof dus eigenlijk helemaal niet wat jij zegt!

In mijn ogen zijn de mensen niet zo slecht!

Heb vertrouwen!

MANNO:

Sinds vandaag heb ik het vertrouwen helemaal verloren!

Ik besef temeer; Dat ik voor het onheil ben geboren!

Slechts een goed weloverwogen en doordacht plan,

is het enige dat ons nog redden kan!

Maar hoe kom ik in godsnaam aan een goed idee

om ons leed te verzachten.

(*nukkig*) Kom Gloria denk eens even met mij mee,

ik wil hierop niet langer wachten,

Je weet, net als ik: één en één is twee!

Twee zielen dus..., maar dan; Met één gedachte!

GLORIA: (*zucht en vleit zich speels tegen hem aan*)

Lief, lief Manno'tje lief. Natuurlijk help ik mijn harte dief!

Maar ik kan je slechts beloven;

Onze troost; Komt regelrecht van boven!

Toon je respect aan onze Heer en zijn almachtig leven!

Hij heeft immers gezegd: "Verliest gij een appel,

ik zal u er TIEN weer geven!"

MANNO:

Gloria, hoor ik goed wat jij daar zegt? *(gaat uit zijn dak)*

Tien appels terug krijgen door het kwijtraken van één?

Meen je dat echt?

Kom hier Gloria *(kust haar uitbundig)*

Alle duivels! Geloven in God is lang niet slecht!

GLORIA: *(gelooft in wat zij zegt en doet daarom plotseling uitbundig mee)*

Het zal natuurlijk nog mooier zijn als onze boom in de zomer én in de winter, of nog liever; In alle jaargetijden, appels zal dragen!

(met een big smile) Fruit het hele jaar rond, maakt onze ellende óók financieel gezond!

Als we mazzel (geluk) hebben, hoeven we het hem alleen maar te vragen!

MANNO: *(zingt op de wijs van kerstlied)*

Oh Appelboom, Oh Appelboom,

wat zijn uw vruchten wonderschoon....

Wat een zegen zal het zijn, wanneer God als Heer der seizoenen

Eens daadwerkelijk ons met een bezoek komt vereren!

GLORIA:

Nou, hij is toch ook "onze vader"! Hij zal dit zeker doen!

Hij alléén, kan dit voor ons ongelukkig tijdperk keren.

MANNO:

Zullen we alvast een stoel voor hem klaar zetten?

Ofeen kussen met donzen ganzenveren?

Gloria, als hij komt én als hij onze wens vervult,

dan zullen wij beiden, ons verdere leven lang,

hem altijd blijven eren!

(een sereen musicaal geluid wordt hoorbaar)

(beiden kijken nu dezelfde kant op, de monden vallen tegelijkertijd open van verbazing)

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto